

TÜRK DÜNYASININ MÜBARİZ MÜTƏFƏKKİRİ

Əhməd bəy Ağaoğlunun xatirəsinə

Publisist və tənqidçi, hüquqşünas, şərqşünas, Həyatda bir nömrəli islamşünas, türkşünas. Nə qədər adların var, arxasında nə zəhmət, Qürur, vüqar, əziyyət, misilsiz milli qeyrət. Əsilzadə kökün var, Qarabağın oğlusan, Nəslin “qurdlar eli”dir, elin üçün doğmusan. Doğma Şuşa Vətənin, doğma Şuşa elindir. Şuşa əldən getsə də, amma yenə Səninindir. Sorbonnada oxudun, hüquq təhsilin seçdin, Həyatın sınağından mərdi-mərdanə keçdin. Renanla, Darmsteterin sevimli tələbəsi, Bu oldu o zamanda bir türkün qələbəsi. Xalqın təəssübünü çəkirdin gənc yaşından, Onun zülmü, əzabı çıxmıyır başından. Qurtarmaq məqsədindi onu bu cəhalətdən, Savadsızlıq, gerilik, نادانلیق, ətalətdən. “Firəng Əhməd” deyirdi Şuşa sənin adına, Ən çətin zamanlarda Sən çatırdın dadına. Şuşalı Əhməd kimi düşməne dağ çəkirdin, Xalqımın, millətimin qəlbinə yağ çəkirdin. Düşüncən yeniləşmə, düşüncən qərbləşməkdə, Məqsədin mübarizə, çətinlə əlləşməkdə. Fransa inqilabının şüarı deviz etdin, “Azadlıq”, “Bərabərlik”, “Ədalət” tələb etdin. Bunlara çatmaq üçün nələr gəldi başına, Xalqım müqəddəs deyir torpağına, daşına. Azadlıq döyüşümün böyük qəhrəmanısən, Doğma Azərbaycanın ürəyisən, canısən. “Kaspi”nin səhifəsi doldu yazılarında, Türk-müsəlman xalqına olan arzularında. Milli təfəkkürünlə işıq saçdın Vətənə, Azadlıq düşüncəsin Sən bəxş etmişən mənə. İslamın dəyərini yüksəltməyə çalışdın, Bütün əsərlərində elə bundan danışdın. İstədin müsəlmanlar Qurandan bəhrələnsin, Quran hikməti ilə inkişafa köklənsin.

“İttihad”dan danışdın, “Tərəqqi”yə yol açdın, Birlik, inkişaf deyib, qaranlığa nur saçdın. “Həyat” verdin millətə, ona “İrsad” bəxş etdin, Keçmişdən gələcəyə ümid yolunu getdin. Səsin hər yerdən gəldi, qılsını oldun Dumaya, Xalqı bir an qoymadın mənasız uyumaya. Rus-erməni birləşdi, soyqırım törətdilər, Silahsız müsəlmanı yuvasından etdilər. Düşmən qırırdı bizi, meydanda tək Sən vardın, Harda başqa igidlər? Xalqa təkcə Sən yardım. Əlahəzrət qələmin çevrildi, oldu silah, Milləti qorumaqçun Səni göndərmiş Allah. Qeyrətin çox böyükdü, tək qalsan da meydanda, Xalqın arxasındaydın həmişə, hər zamanda. Sözlənlə, qələminlə erməni dəf etdin, Türkün düşmənlərini hər yerdə hədəf etdin. Dedilər tərs adamdır, heç vaxt güzəştə getmir, Dərdi, istəyi millət, onunçun nələr etmir? “Difai”ni yaratdın, qorxutdun düşmənləri, Xalqımın üzərinə silahla gələnləri. Düşmən dedi adına “pantürkçü”, “panislamçı”, Sən milli qəhrəmansan, onlar isə yalançı. Yalan ayaq tutar da, amma yeriylə bilməz, Zaman gedər irəli, heç vaxt geriylə gəlməz. Zaman, tarix göstərdi Sənin böyüklüyünü, Ömrü boyu daşdın türkün ağır yükünü. Göstərdin türkçülüyə Sən təmənnəsiz xidmət, Güdmədin nə vəzifə, nə mənəşə, nə də şöhrət. Dedin türklük bölünmə qəbul etməyən tamdır, Azərbaycan anamsa, Türkiyədə atamdır. Üz tutdun Türkiyəyə, qurtuluş savaşına, Getdin kömək əylədin Atatürk qardaşıma. İkinci vətən oldu Sənə qardaş Türkiyə, Yaratmaq istəyirdin yeni, çağdaş Türkiyə. Yeni türk dövlətində Sən oldun söz adamı, Atatürk Mustafanın ən yaxın, öz adamı. İki türk Parlamenti seçdi səni deputat, Belə bir etimadı görməmişdi bu həyat. İki dövlət, bir millət etibar etdi Sənə,

Mütərəqqi düşüncən bəlli idi Vətənə. Yaşadın igid tək, heç bir şeyə baxmadın, Uzaqda yaşasan da bundan heç darıxmadın. İllər uzununu tez-tez Şuşanı yada saldın, Qarabağ xalçasından Vətən iyini aldın. Sənin xidmətlərlənlə islahatlar baş tutdu, “Ana Yasa” yazıldı, bundan türk xalqı uddu. Qəzet, jurnal yaratdın, əsər yazdın minlərlə, Mətbuat tarixində yaşarsan yüz illərlə. Türk dünyası Səninlə daim fəxr edəcəkdir, Vətən, millət açdığın o yolla gedəcəkdir. Milli düşüncələrin baş alıb götürüb yol, Xalqımız buna görə deyir Sənə “çox sağ ol!” Böyük mütəfəkkirim, nəhəng fikir adamım, İstəyəm ki, səninlə qoşa çəkilsin adı. Uzun illərdən sonra Sən qayıtdın Vətənə, Qayıtdın qələbəylə, bu nə böyük təntənə! Nəhayət ki, ən yüksək yerini tutdun burda, Deyirəm xoş gəlmisən, doğma ocağa, yurda. Bu çoxdankı arzumdu, daha bir arzum da var, Toplansın Qarabağda bütün Ağaoğlular! Qarabağda düşməni sonunadək ram edək, Xalqımın qələbəsin birlikdə bayram edək. Ucaldaq abidəni Şuşanın mərkəzində, Sənə ehtiram edək bu xidmət əvəzində.

Səidə ƏLİQIZI,
Bakı Dövlət
Universiteti,
tarix fakültəsinin
dosenti

